

Ministeren for forskning, innovation og videregående uddannelser

Folketingets Udvalg for Forskning, Innovation og Videregående
Uddannelser
Folketinget
Christiansborg
1240 København K

Hermed fremsendes til orientering grund- og nærhedsnotat til Folketingets Euro-
pauudvalg vedrørende Kommissionens forslag til en rådsafgørelse om et supple-
rende forskningsprogram for ITER-projektet (2014-2018).

Med venlig hilsen

Morten Østergaard

22. februar 2012

Ministeriet for Forskning,
Innovation og Videregående
Uddannelser

Bredgade 43
1260 København K

Telefon 3392 9700

Telefax 3332 3501

E-post fivu@fivu.dk

Netsted www.fivu.dk

CVR-nr. 1680 5408

Sagsnr. 12-123224

Dok nr. 2211286

Side 1/1

Modtagere:

Folketingets Europaudvalg

Kopi:

Folketingets Udvalg for Forskning, Innovation og Videregående Uddannelser

Forslag til Rådets afgørelse om et supplerende forskningsprogram for ITER-projektet (2014-2018).

KOM (2011) 913

1. Resumé

I konsekvens af Kommissionens tidligere forslag om, at EU's bidrag til ITER-projektet efter 2013 skal finansieres uden for den flerårige finansielle ramme, fremsætter Kommissionen forslag om en rådsafgørelse om et supplerende forskningsprogram (2014-2018), der alene vedrører ITER, og som skal finansieres via bidrag fra medlemslandene.

Programmet skal skabe kontinuitet i projektet i forhold til de seks andre internationale partnere og sikre en hurtig opstart af ITER's drift og udvikling af nye materialer til et demonstrationskraftværk. Der skal samtidig udvikles og demonstreres relevante teknologier til et sådant værk. Programmets aktiviteter omfatter forberedelser og skitseprojektering af et komplet demonstrationskraftværk og herunder undersøgelse af andre reaktortyper end ITER for fremtidige fusionskraftværker.

2. Baggrund

Det supplerende forskningsprogram for ITER har som generelt mål at bidrage til på langt sigt at fjerne kulstof fra energisystemet på en sikker og effektiv måde. Det specifikke mål er at levere bidrag, primært i form af naturalier til den internationale ITER-organisation til opførelse og drift samt udnyttelse af ITER-anlægget mv.

I relation til finansieringen påpeger Kommissionen, at ITER og andre storstilede projekter har det til fælles, at omkostningerne ofte overstiger de indledende skøn, hvorfor der efterfølgende bliver behov for at få tilført yderligere ressourcer. Dette fører enten til, at midler, der var øremærket til andre vigtige opgaver, omfordeles, eller til, at de grænser, som den flerårige finansielle ramme sætter, søges udvidet. En afgørelse om omfordeling af ressourcer er samtidig ensbetydende med en lang og kompleks proces mellem især Rådet og Europa-Parlamentet. Dette er baggrunden for Kommissionens tidligere forslag om, at ITER-projektet skal finansieres uden for den flerårige finansielle ramme. Som opfølgning herpå fremkommer Kommissionen med forslag om en rådsafgørelse, der indeholder en finansierings-

Ministeriet for Forskning,
Innovation og Videregående
Uddannelser
Bredgade 43
1260 København K
Telefon 3392 9700
Telefax 3332 3501
E-post fivu@fivu.dk
Netsted www.fivu.dk
CVR-nr. 1680 5408

Sagsnr. 12-122640
Dok nr. 2211286
Side 1/1

ordning for EU's bidrag til ITER-projektet i perioden 2014-2018, hvorefter finansieringen skal ske ved direkte bidrag fra medlemslandene. Ifølge Kommissionen vil denne fremgangsmåde skabe kontinuitet i projektet, særligt i forhold til de seks internationale partnere.

Retsgrundlaget for det supplerende forskningsprogram er artikel 7 i Euratom-traktaten, som begrænser varigheden af forskningsprogrammet til fem år.

Kommissionen har gjort brug af interne og eksterne evalueringer forud for udarbejdelsen af konsekvensanalysen. Ifølge denne analyse giver ITER-projektet fordele på kort sigt i form af konkurrencefordele for industrien og på langt sigt gennem kommerciel udnyttelse af fusionsenergien.

3. Formål og indhold

Formålet med det supplerende forskningsprogram for ITER-projektet er at gennemføre ITER som et afgørende skridt fremad mod konstruktionen af demonstrationsreaktor som en prototype for et fremtidigt fusionskraftværk.

ITER er et internationalt forskningsprojekt, hvis mål er at påvise, om det er videnskabeligt og teknologisk muligt at udnytte fusionsenergi til fredelige formål og skabe en sikker og bæredygtig energikilde i fremtiden. Man vil nå frem til en emissionsfri energiproduktion i stor skala fra en i praksis uudtømmelig energikilde med begrænsede og håndterbare miljøpåvirkninger.

Resultaterne af ITER forventes på lang sigt at kunne bidrage væsentligt til verdens energiforsyning i konkurrence med kul og olie. Energiproduktion ved fusion vil i givet fald i modsætning til traditionel kernekraft være baseret på frit tilgængelige råstoffer, og der vil forventeligt kun være ubetydelige risici forbundet med denne energiform.

ITER udgør således grundlaget for den demonstrationsreaktor, som er det sidste skridt på vejen til at udvikle kommercielle anlæg, der kan producere energi ved fusion efter 2050.

Forskningsprogrammet skal sikre en hurtig opstart af ITER's idriftsættelse, og en udvikling af kvalificerede materialer til et demonstrationskraftværk, samtidig med at relevante teknologier til et sådant værk udvikles og demonstreres. Programmets aktiviteter omfatter forberedelser og skitseprojektering af et komplet demonstrationskraftværk samt undersøgelse af mulighederne for andre reaktortyper end ITER som kraftværkteknologi.

4. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet skal i henhold til Euratom-traktatens artikel 31 høres.

5. Nærhedsprincippet

Ifølge Kommissionen finder nærhedsprincippet anvendelse, såfremt et forslag ikke hører hjemme under Fællesskabets enekompetence. Da Fællesskabets retsbeholdelser i henhold til afsnit II, kapitel III, i Euratom-traktaten imidlertid er eksklusive, er de ikke underlagt nærhedsprincippet.

Regeringen kan på det foreliggende grundlag derfor støtte Kommissionens vurdering af, at nærhedsprincippet ikke finder anvendelse.

6. Gældende dansk

Forslaget har ikke konsekvenser for dansk ret.

7. Konsekvenser

Kommissionen foreslår som nævnt, at det supplerende forskningsprogram for ITER-projektet bør finansieres gennem direkte bidrag fra medlemslandene. Bidragene skal baseres på den sats, der anvendes for de enkelte medlemslandes bruttonationalindkomst (BNI) til beregning af deres andel af de egne indtægter hidrørende fra BNI, som indbetales til Den Europæiske Unions almindelige budget. Disse bidrag opføres i Den Europæiske Unions almindelige budget og tildeles dette program.

Forslaget medfører en udgift på 2.573 mio. EUR (løbende priser) for perioden 2014-2018, som skal betales af medlemslandene. Hvis den eksisterende budgetfordelingsnøgle, som indebærer at Danmark skal betale 2 pct. af disse udgifter, anvendes, vil det svare til en statslig udgift ved programmet på 386 mio. kr. eller godt 77 mio. om året. Det endelige udgiftsniveau fastsættes som led i forhandlingerne om den flerårige finansielle ramme for 2014-2020.

Ministeriet for Forskning,
Innovation og Videregående
Uddannelser

Side 3/3

8. Høring

Forslaget er sendt til høring i EU-specialudvalget for forskning.

9. Regeringens foreløbige generelle holdning

Regeringen har hidtil støttet konstruktionen af ITER, under forudsætning af, at der kan findes realistiske finansieringsmuligheder, sikres en effektiv omkostningskontrol og en realistisk tidsplanlægning for projektet.

Regeringen vil derimod ikke kunne støtte, at ITER-projektet i perioden 2014-2018 skal støttes ved direkte bidrag fra medlemslandene, men finder at udgifterne skal afholdes inden for den flerårige finansielle ramme. Samtidig finder regeringen, at der er behov for at udgifterne reduceres ifht. Kommissionens forslag. Udgiftsniveauet vil blive fastsat som led i de overordnede forhandlinger om den flerårige finansielle ramme for 2014-2020.

10. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Forhandlingerne om forslaget er ikke påbegyndt.

11. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Forslaget har ikke været forelagt Folketingets Europaudvalg.